

Sreda, 22. avgust 2007.

Svedok Dušan Dunjić

Svedok Fadil Fazliu

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 14.25 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

Predmet broj IT-04-84-T, Tužilaštvo protiv Ramusha Haradinaja i ostalih.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Dobar dan svima. Pre nego što vam Pretresno veće da reč, gospodine Dutertre, kako biste nastavili sa dodatnim ispitivanjem gospodina Dunjića, hteo bih samo da saopštim jednu odluku Pretresnog veća. Tu se navode razlozi za specijalni sudski nalog za svedoka 28 i rešenje po podnesku, od 5. marta 2007. godine. Ovo je obrazloženje Pretresnog veća za izdavanje sudskog naloga za svedoka 28.12. jula 2007. godine, a takođe ćemo doneti rešenje i po podnesku Odbrane od 5. marta 2007. godine. Najpre da se pozabavimo *subpoenom*. S obzirom da je 4. jula 2007. godine, Odbrana gospodina Haradinaja stavila prigovor na izdavanje *subpoene* za svedoka 28, a da su se drugi timovi odbrane pridružili tom zahtevu, Pretresno veće će sada izneti svoje obrazloženje za izdavanje tog sudskog poziva. Podsećamo da je Tužilaštvo podnelo svoj 15. podnesak za izdavanje *subpoene*, 20. juna 2007. godine, u kome je navelo da svedok 28. nije voljan da dođe u Hag da svedoči. Odbrana se usprotivila ovom zahtevu po tri osnova. Naime, očekivano svedočenje svedoka 28. bilo bi od ograničene pomoći Pretresnom veću. Zatim, svedok odbija da obelodani svoje izvore i izvore iz svoje sveske, a taj deo svedočenja je neprihvatljiv po različitim osnovama. Pretresno veće nije uvereno da bi očekivano svedočenje svedoka 28, bilo od veoma ograničene pomoći. Dokazi zadovoljavaju *prima facie* zahteve o relevantnosti za izdavanje *subpoene*. Drugi argumenti koje je pokrenula Odbrana, odnose se na pouzdanost i prihvatljivost potencijalnih dokaza, a to su pitanja koja bi bolje bilo rešavati u momentu kada svedok bude svedočio. Ostaje mogućnost da neki, ili svi problemi, koje je pokrenula Odbrana, mogu biti razrešeni, sami po sebi, u vreme kada svedok 28 počne da svedoči pred ovim Pretresnim većem. Nadalje, većina prigovora Odbrane, na svedočenje svedoka 28. odnosi se samo na određene delove predviđenog svedočenja ovog svedoka, a ima drugih delova tog svedočenja, na koji oni nisu stavili prigovor i iz tih razloga Pretresno veće je odlučilo da udovolji zahtevu Tužilaštva i izda obavezujući sudski nalog za svedoka 28. I na kraju, da kažemo da je slične prigovore pokretala Odbrana u odnosu na izdavanje specijalnog sudskog poziva u delimično nerešenom podnesku gospodina Haradinaja u

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

skladu sa Pravilom 89D, koji je podnesen 5. marta 2007. i to o isključenju svedočenja svedoka 28. S obzirom na ove primedbe o izdavanju *subpoene*, isključenje svedočenja, pre nego što bi se saslušao svedok 28, bi bilo preuranjeno i prema tome, deo podneska iz marta meseca o kome još nije doneseno rešenje, u vezi sa svedokom 28 se odbija. Ovim završavamo odluku Pretresnog veća o ova dva pitanja. Sada bih hteo da pređem na pitanje rasporeda. Pretresno veće bi želelo da obavesti procesne stranke o danima kada se neće raditi u narednim nedeljama. Ovo treba da pomogne strankama da se pripreme u preostalom delu izvođenja dokaza Tužilaštva. Nastavićemo da radimo 4 dana u nedelji, a petkom se neće raditi. Zbog nedovoljnog broja prevodilaca nećemo raditi ni u ponedeljak, 27. avgusta. Nadalje, nećemo raditi u nedelji koja počinje 24. septembra. I na kraju, da podsetim 12 i 24. oktobra su praznici Ujedinjenih nacija, što, naravno, znači da mi u te dane nećemo raditi. Ovim završavam saopštenje Pretresnog veća o rasporedu. Ukoliko nema nikakvih drugih hitnih pitanja, koja bi trebalo pokrenuti u ovom trenutku, pozivam sudskog službenika da pozove svedoka gospodina Dunjića, da uđe u sudnicu.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA ORIE: Dobar dan, profesore Dunjiću. Hteo bih da vas podsetim da još uvek imate obavezu na osnovu svečane izjave koju ste dali na početku svog svedočenja, još pre sudskog letnjeg odmora. Gospodine Dutertre, da li ste spremni da počnete sa dodatnim ispitivanjem profesora Dunjića. Jeste. U tom slučaju molim vas da počnete.

TUŽILAC DUTERTRE: Hvala, gospodine predsedniče.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC DUTERTRE

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Profesore Dunjiću, ja bih hteo da vam pokažem jedan video od 9. septembra 1998. godine. S obzirom da postoji problem oko tog datuma, možda imamo posla sa 8. septembrom 1998. godine. Video je dokazni predmet P72 i hteo bih sada da vam pokažem taj video i to počev od 5 minuta 46 sekunde, a završićemo u 6 minutu i 18 sekundi. Tu vidimo oba tela kako plutaju u onom betoniranom delu kanala.

(video snimak)

TUŽILAC DUTERTRE: Hvala. Molim samo da ta slika ostane na monitoru.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Profesore, da li možete da potvrdite da je gornji deo ovog tela prekriven jednom košuljom crvene broje?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Nemam tu sliku pred sobom.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Pokaćemo video ponovo. Dakle, da li mi možete da potvrdite, molim vas, da je na tom telu crvena košulja.

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Tako deluje.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: A možete li da mi potvrdite da, takođe, ima nešto i na glavi?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Deluje kao da je u potiljačnom predelu, da je u potiljačnom predelu, da li je to tkanina ili je to deo tkiva, ja to, zaista, ne mogu da prepoznam na ovoj slici.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala. Na stranici 7227 i 7228, transkripta, gospodin Emmerson je citirao jedan deo svedočenja Žarka Bajčetića i rekao: "Mora se naglasiti da dva tela koja se mogu videti na video snimku, koji je zabeležen 8. septembra, se više ne vide na snimku koji je napravljen 9. septembra i 10. Jedno telo imalo je na sebi crvenu košulju, a drugo plavu. Razlog zbog čega se ta dva tela ne mogu više da se vide ovih datuma, je što su usled kiše 8. septembra, oba tela povučena vodom nizvodno. " Ovo je kraj citata. Pošto sam vas podsetio na ovo, profesore, hteo bih sada da vam pokažem video snimak koji je napravljen 12. septembra 1998. godine i to u drugom delu popodneva, oko 20 do 5. Ovo je dokazni predmet P452, ERN je VOOO-6012. Hteo bih da vam pokažem deo koji počinje sa 14 minutom, 11 sekundi, a završava se na 15 minutu, 2 sekunde.

(video snimak)

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja bih zatražio objašnjenje, jer pretpostavljam da će gospodin Dutertre pitati ili o stanju tela ili o boji odeće. Pošto je on ekspertski svedok, ja ulažem prigovor na njegov faktički iskaz.

SUDIJA ORIE: Ja razumem vaš prigovor gospodine Guy-Smith. Međutim, činjenice i mišljenje koje daje stručnjak, obično su povezane na ovaj ili onaj način. Prema tome, da sačekamo da vidimo kakva su to pitanja.

ADVOKAT GUY-SMITH: Dobro, jer do sada nije postavljena nikakva osnova u vezi sa ovim konkretnim oblikom stručnog mišljenja koje će se tražiti, pa nas to interesuje.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Profesore, ovo je moje prvo pitanje. Na početku videa čujemo kako neko kaže: "u najboljem stanju", a zatim na kraju video se čuje da se kaže: "nešto mu je pokriveno preko glave". Potpuno sam svestan činjenice da ovaj snimak nije najvišeg kvaliteta, ali šta vi mislite, šta se to vidi u sredini, u dnu kanjona, ovde, u središnjem delu slike koja se nalazi pred vama?

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja sada, opet stavljam isti prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine Dutertre, šta čovek može videti na ovoj slici, naravno, i Pretresno veće može videti šta se nalazi na toj slici, a što se tiče boja, boje mogu videti i stručnjaci i laici. Dakle, jedino što je moguće, je da na osnovu iskustva koje ima profesor Dunjić, on može više da raspozna na slici, nego što ja to mogu. Jer, ponekad kad ja pogledam rendgenski snimak, ja ne mogu da vidim ono što doktor vidi. Prema tome, molim vas, ne postoji prigovor na vaše pitanje. Međutim, molim vas da tražite od profesora Dunjića da objasni šta on može na osnovu svojih specijalnih znanja da vidi na tom snimku više no što mi vidimo, a onda, najpre zatražite da objasni šta to vidi, a onda ćemo mi zatražiti da nam objasni na osnovu čega on to više vidi, da nam da objašnjenje o tome. Gospodine Emmerson, izvolite.

ADVOKAT EMMERSON: Pa, ja prosto strahujem, da ukoliko ono što ovde hoćemo da postignemo, jeste da se sugeriše da vidimo fotografiju osobe koji se nalazi na fotografiji D43 ili na video snimku, da se istovremeno profesor Dunjić pozove da uporedi te fotografije sa lica mesta, onih dvaju tela koje je prepoznao, kao potencijalna tela koja odgovaraju tome.

SUDIJA ORIE: Da li je to jedno od tih tela? Ja nisam siguran tačno šta je to što gledamo.

ADVOKAT EMMERSON: Ne, ali koliko sam shvatio iz pitanja gospodina Dutertrea, on pokušava, s obzirom na ovaj video snimak, on traži od profesora Dunjića da uporedi ovo i ono što je viđeno u onom prvom skupu, odnosno zbirci fotografija, u prvom delu videa. To će reći, tela koja plutaju sa onom crvenom kapuljačom i ovaj snimak. Dakle, profesor je već svedočio o tome da postoje dva potencijalna kandidata, da pojedinac koji ima ovu crvenu kapuljaču, a imamo fotografije onih ostataka koji su pronađeni na licu, u plavom registratoru.

SUDIJA ORIE: Gospodine Dutertre, da li je ovo dovoljno vama, kao uputstvo kako da ispitujete, jer dok ne dođemo do poređenja, dok nas to poređenje ne navede, mislim da se radilo o jednom ili dva slučaja, gde je profesor rekao, a ja još uvek ne isključujem mogućnost da je to ista osoba

koju smo videli, kao ona tela koja su plutala, dakle, dodati trećeg i četvrtog kandidata, naravno, ne znam da li će to nama bilo šta novo doneti i doprineti. Međutim, nastavite, molim vas, ali imajte u vidu sve ovo što je do sada rečeno i što su obe strane rekly, kada postavljate pitanja, jer to je sasvim različito izreći mišljenje, nego ako se nešto ne može isključiti, to ne znači da je pozitivno utvrđeno, da su ta ista tela

TUŽILAC DUTERTRE: Da, časni Sude. Ja mislim da o ovom telu nije bilo reči. No, videćemo.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Čuje se ovo što kaže kameraman i osoba koja je u njegovoj pratnji. Dakle, da postoji neko telo koje ima nešto crveno na sebi, a kvalitet ovog snimka nije sasvim dobar, pa je to malo teško, ali možete li nam reći da li je ovo telo, odnosno, ovo što vidimo da liči na telo i stepen raspadnutosti i količina tkiva, koja se nalazi na tom telu, da li to odgovara količini tkiva i stepenu raspadnutosti koje smo videli na onom telu koje nosi crvenu košulju u kanalu.

SUDIJA ORIE: Profesore Dunjiću, najpre bih hteo da podelim ovo pitanje, na dva ili tri dela. Prvo, recite nam, da li je ova slika dovoljno jasna, da vi stvorite mišljenje o tome, da li postoje meka tkiva na ovim posmrtnim ostacima. A drugo pitanje bi bilo, da li možete da stvorite neko mišljenje o tome da to opišete i uporedite sa onim što ste videli kad ste videli ona dva tela kako plutaju u betoniranom delu kanala. Dakle, molim vas, da tim redosledom odgovarate na pitanje, koje je vam postavio gospodin Dutertre.

SVEDOK DUNJIĆ: Da, časni Sude. Kvalitet ove fotografije je, sa ovog snimka, je prilično nejasan. Mogu da potvrdim da se ovde radi o ljudskom telu, jer se izdvaja jedan ekstremitet, gornji, glava, trup i dve noge. Pozicija u kojoj se on nalazi je meni nejasna i neodređena, da li je na boku, što bi moglo da se vidi po nogama i gornji deo trupa preko nekog kamena. To je jedino što mogu da konstatujem. Druga stvar, ovo što se vidi da je svetlije i tamnije crveno, mogla bi da bude odeća te boje, ali ja to ne mogu sada da potvrdim ili su to već neke promene, truležne promene na samoj koži. Treća stvar, ja ne mogu da procenim stepen promena, truležnih promena na ovoj fotografiji, ako bih to uporedio sa onim snimkom, prethodno, koji je načinjen 9. septembra, u kanalu, ne može se isključiti samo po boji gornjeg dela, odeće na gornjem delu trupa, ova crvena boja koja se i ovde vidi. Prema tome, ne mogu druge zaključke da izvučem iz ove fotografije. Radi se, sigurno, o ljudskom telu.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Profesore, na stranici 7234. transkripta, vi ste rekli da tela nisu otkrivena, zato što je bilo previše kiše. Sada bih hteo da vam pokažem video od 13. septembra, dakle, dan nakon ovog koji smo upravo videli, ERN broj je VOO-6012, a konkretno, hteo bih da vidimo deo koji počinje na 19 minuti 11 sekundi, a završava sa 20 minutom i 11 sekundi.

(video snimak)

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Tu ćemo zastati. Pomenuo sam činjenicu da je ovo dokazni predmet P452. Profesore, moje pitanje je ovo. Na ovom videu se vidi vodeni tok, u betoniranom delu kanala i to 13. septembra 1998. godine. Po vašem mišljenju, kakvo bi bilo delovanje ovakve matice, 13. i 14. kada nisu otkrivena nikakva tela, na ona tela koja su imala meka tkiva na sebi, u dnu kanjona, a koja nisu bila blokirana bilo kakvim kamenom ili nekim nanosom lišća?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Ova količina vode i ova brzina, kojom se punio kanal, prirodni tok prema Radonjićkom/Radoniq jezeru, sigurno bi tela koja su bila slobodna, mogao da pomeri nizvodno i to drastično nizvodno, istovremeno da ta meka tkiva, koja su truležno izmenjena, još više učini podložnim raspadanju i truljenju i, istovremeno, da tela koja se sada pomeraju preko čvrste podloge ili udaraju o čvrstu podlogu, da im nanese i neke povrede u smislu nekih fraktura i preloma.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala. Da li mislite da ova tela, koja sam opisao, koja su imala neka meka tkiva, a koja nisu bila zaustavljena nekom stenom, ili se pak, zaplela u neke grane, da li su ona mogla da, zapravo, otplutaju do jezera i u jezero?

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Pa, ovo nije pitanje koje spada u stručnost ovog svedoka. Upućujem Pretresno veće na izveštaj koji je pripremio tim gnjuraca u vezi sa tim, a to se nalazi u žutom registratoru. Mislim da je to pod brojem 16, gde se govori o ovom pitanju u potpunosti i pominju se i oni koji su ispitali mogućnost koju gospodin Dutertre ovde pokušava da ispituje i koji su odbacili takvu mogućnost. Ako mi samo dopustite trenutak, časni Sude, trebalo bi da se to nalazi pod brojem 16, na engleskom je to 16B

SUDIJA ORIE: Pa, imamo mali problem, rečeno nam je da ponesemo svetlo sivi registrator.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽILAC DUTERTRE: Povlačim ovo pitanje da bismo dobili na vremenu. A sada ću postaviti sledeće pitanje. Profesore. . .

ADVOKAT EMMERSON: Samo da bismo bili do kraja jasni, pošto je ovo pitanje ovde pokrenuto. Postoje dva izveštaja stručnih ekipa, gnjuraca, koji oba isključuju mogućnost da su ovi ostaci mogli biti povučeni i odvučeni u jezero, vodenom bujicom.

SUDIJA ORIE: Samo da pogledam, to je 16A i 16B.

ADVOKAT EMMERSON: 16C i D.

SUDIJA ORIE: Da, jer 16A i B je možda 12. septembra. Prema tome, to ne objašnjava u potpunosti ono što se dogodilo 13. Ali, evo sada gledam 16D, to je 16. septembar. Da, tu se pominje jaka kiša

ADVOKAT EMMERSON: U paragrafu, pre pretposlednjeg paragrafa, tu tim zaključuje da bilo koja tela koja bi prošla kroz kanal, bilo kroz onaj betonski deo, ne bi ni pod kakvim uslovima mogla da budu povučena u jezero, bez obzira na jačinu bujice.

SUDIJA ORIE: Da, vi smatrate da je poručnik koji je napisao ovaj izveštaj stručnjak koji je često . . .

ADVOKAT EMMERSON: Ne, ono što je važnije ovde je, da je on bio vođa tog tima gnjuraca i on je ispitao taj tok vodeni i on, na osnovu toga, izvodi svoje zaključke, a ovaj svedok nije bio ni blizu tog mesta.

SUDIJA ORIE: Da. Moguće je da su oni pogrešili u iznošenju mišljenja o tome. No, da ne govorimo više o tome, idemo dalje. Gospodine Dutertre izvolite.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala gospodinu Emmersonu što se pozvao na ovaj sudski izveštaj sa ovakvim stepenom preciznosti. Verujem da profesor Dunjić ima neka saznanja u vezi sa telima koja plutaju. Dakle, potraga za telima je nastavljena 16. septembra, profesor Aleksandrić vam je rekao o tome da je pronađeno jedno telo na tom mestu koje smo mi pronašli na videu, drugim rečima, u koritu kanala, a kamerman je nešto govorio o tim telima.

ADVOKAT EMMERSON: Ne znam kako je zvučao prevod tog pitanja na BHS, ali mislim da je nepotpuno pitanje.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Pa, mislim da je to bilo prevedeno do kraja. Dakle, kada je nastavljeno traganje za telima 15. decembra, da li vam je profesor Aleksandrić rekao o činjenici da je pronađeno telo na mestu koje smo videli na onom prethodnom videu, dakle, u koritu kanala, a za koje je kameraman rekao. Dakle, da li vam je profesor Aleksandrić govorio i rekao bilo šta o tome da je pronađeno neko telo?

SUDIJA HOEPFEL: Gospodine Dutertre, da li vi govorite o decembru ili septembru mesecu?

TUŽILAC DUTERTRE: Govorim o septembru mesecu. O 15. septembru.

SUDIJA HOEPFEL: Hvala vam.

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Mogu li da odgovorim na pitanje? Da. Kolega Aleksandrić i ja smo o svemu što se dešavalo u kanalu razgovarali i o tome je sačinjena beleška, u vidu ovog izveštaja.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Sada bih hteo da vam pokažem isti video, dokazni predmet P452, VOOO-60012, deo koji počinje na 18 minutu i 10 sekundi, a završava kod 18 minuta i 30 sekundi. Datum koji se tu pominje je 13. septembar.

(video snimak)

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Ovde jasno smo videli kako krava pluta u ovom betonskom delu kanala. Da li ste vi videli grla stoke, kada ste otišli do kanala 11. septembra, tamo gde su uz kanal ležala tela?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Da, to sam lično video. To je na, skoro, početnom onom najužem delu kanala. Tu je bila stoka, i živa i mrtva, uglavnom krave, koje nisu mogle da izađu iz kanala, pošto su te stranice, tog dela kanala bile veoma strme i betonske. Tako da su one ostale tu, jednostavno su uginule.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Na slici sa leve strane se vidi jedan zid koji bi onemogućio eventualnom grlu stoke da padne sa ovog konkretnog dela, betonskog dela kanala. Kako možete objasniti da je na tom, konkretnom mestu, pronađena krava?

ADVOKAT GUY-SMITH: Ponovo postavljam isto pitanje. Da li sada slušamo svedoka kao veštaka ili kao svedoka o činjenicama. Nemamo nikakve informacije da profesor Dunjić ima

stručna znanja u hidrologiji, kretanju vode, brzine vode ili efektima kod kojeg kretanje vode može imati određene uticaje na materijale u kanalu ili u drugim delovima korita.

SUDIJA ORIE: Pre nego što odgovorite na ovo pitanje. Sad da li imate neko objašnjenje kako je ta krava došla na to mesto ili ne. Da li imate neka stručna znanja koja bi vam mogla omogućiti, da vas to prvo pitam, da objasnite od kuda se domaće životinje mogu naći na ovakvom mestu.

SVEDOK DUNJIĆ: Časni Sude, ja nemam stručno znanje o hidrologiji, ali mogu da vam objasnim, zato što se ovde na snimku vidi donji deo tog betonskog kanala, a u ovom gornjem delu, gde sam ja video te životinje, još dok su bile onako i žive, taj deo je uži, ima kose stranice i u ravni je sa zemljom, okolnom zemljom. I mi smo tim putem, vrlo je blizu put pored tog betonskog kanala i one su mogle da, znači, normalnim hodom, da se spuste do kanala, ali nisu mogle da izađu i to je, sigurno, jedno 100, 200 metara, koliko se ja sad sećam, pre ove slike koja se sad vidi. Tako da to objašnjava da je voda išla iz tog pravca i da je sve što se nalazilo u kanalu, jednostavno, odnela prema prirodnom delu kanala i prema Radonjićkom/Radoniq jezeru.

SUDIJA ORIE: Dakle, profesore Dunjiću, vi sada svedočite o činjenicama koje ste lično videli. Naime, da je više uzvodno u kanalu situacija bila drugačija, nego što vidimo ovde, gde su betonski zidovi. Jednostavno se koristite ljudskom logikom, a ne vašom stručnošću . . .

SVEDOK DUNJIĆ: Da.

ADVOKAT EMMERSON: Ne znam da li gospodin Dutertre ima nameru da nastavi sa ovim pitanjima, ali Pretresno veće će se setiti da smo čuli iskaz Fatona Setaha, da je neka masa težine ljudskog tela mogla od *Luke e Epërm*, niz kanal, otići sve do samog ušća. To nije sporno.

SUDIJA ORIE: Gospodine Dutertre, ljudsko telo nije iste veličine i težine kao krava, i možda je bolje da se ipak koncentrišemo na ljudska tela. Dakle, gospodine Dutertre, ako ste se hteli ovim baviti, gospodin Emmerson, a mislim ni jedan drugi zastupnik nema nameru da osporava ovu tvrdnju.

TUŽILAC DUTERTRE: Što se tiče Tužilaštva, naša su saznanja da se to nije moglo kretati celom dužinom kanala. Ovo što je rekao gospodin Emmerson se ne slaže sa onim što tvrdi Tužilaštvo.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Gospodine, sada ću vam postaviti jedno pitanje koje se tiče evidencije o tome ko je imao kontrolu i ko je pazio na tela. Gospodin Guy-Smith vas je već

o tome ispitivao, u vezi baš sa tim telima koja su bila u kanalu. Dakle, moje pitanje je sledeće, kada su forenzički timovi uzeli ta tela iz kanala i stavili u vozila i zatim ih prevezli do hotela "Paštrik", recite, da li je neko iz vašeg tima bio u pratnji?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Da, doktor Ječmenica.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala vam. Još uvek smo na stranici 7349, gospodin Guy-Smith vas je pitao, dakle, nema nikakve dokumentacije koja je bila propratna uz one dokumente koji ste vi napravili kao izveštaj. Dakle, moje sledeće pitanje se tiče ovoga, nakon obdukcije, tela su ostala sa oznakama koje su imale na sebi, zar ne?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Da. I, istovremeno, nakon završene odbukcije, sa istom oznakom su stavljena u drvene, u onim kesama u kojima smo ih i doneli sa lica mesta i prebačena u drvene sanduke. Drveni sanduci su zatvoreni, bili zatvoreni, na propisani način i na poklopcu sanduka je pisala ista oznaka tela koju smo i mi koristili prilikom označavanja, prilikom obdukcije i fotografisanja. I to je sve fotografisano i nakon toga, ta tela koja nisu identifikovana, su zajedno sahranjena u jednom prostoru ispred groblja u Đakovici/ Gjakovë.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Da. Da se sada nadovežemo na ovaj vaš odgovor. Da li ste vi lično bili prisutni kada su i identifikovana i neidentifikovana tela bila zatvorena u kovčege sa oznakama?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Da, da, mi smo to, obavezno, svi pojedinačno, a i ja sam lično kontrolisao, da ista oznaka kojom je leš bio označen, se stavi i na poklopac sanduka. I ne samo na poklopac sanduka, pošto se sanduk zakopava, nego i na onu oznaku kao krst, koja se stavlja na grobno mesto, na zemlji.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala. Da se sada vratim jednu drugu temu. To je na stranicama 17 do 30 transkripta. Vi ste rekli da ste telo R-18 videli u septembru 1998, u svojoj izjavi, po Pravilu 92 ter, u vezi sa tim telom R-18, u paragrafu 411, kažete da su na telu viđeni tragovi ugriza životinja. Takođe, dodajete da je ono bilo izvučeno iz kanala tek 12. Ako sam vas dobro razumeo i želeo bih da mi to objasnite, dakle, između 11. i 12. septembra, to je telo bilo ostavljeno na otvorenom?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala. Dakle, ti tragovi ugriza su mogli nastati između 11. i 12. septembra 1998. To se ne može isključiti kao mogućnost?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Da, ne može se isključiti.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala vam. Nova tema. Tiče se dekompozicije tela. Juče, na strani 7347, gospodin Guy-Smith vas je pitao da li je telo moglo biti potpuno

skeletizovano za nedelju dana. Vi ste u odgovoru rekli da bi malo dete moglo biti sekeletizovano za 3 ili 4 dana. A koliko vremena je minimum potrebno za jedno telo odraslog čoveka da bilo potpuno sekeletizovano?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Pa, zavisi od uslova pod kojima se telo nalazi i u kom stepenu je prethodno bilo izloženo faktorima koji ubrzavaju truljenje. Ali, može da se proceni, to su različiti, najrazličitiji vremenski interval. Može da se desi da sekeletizuje za vrlo kratko vreme, znači, otprilike, za 15-tak dana ako je pod uticajem, velikim uticajem različitih tih faktora koji doprinose skeletizaciji, do, na primer, 3, 4 meseca. A, ako su uslovi takvi može doći samo do parcijalne skeletizacije. Znači, onih isturenih delova tela, šake, stopala, lice, trbušna duplja i tako dalje.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala vam. Pitanje koje se tiče obdukcije, a posebno vezano za ispitivanje kose koja je bila ispitivana. Naime, o tome vas je ispitivao gospodin Guy-Smith, na strani 7275 ste potvrdili da niste mikroskopski ispitivali kosu pronađenu na bodljikavoj žici. Ja vas sad pitam, zbog kojih razloga niste analizirali mikroskopom tu kosu, kada ste bili u hotelu "Paštrik"?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Pa, ja moram da istaknem ono što, možda, nisam spomenuo do sada. Mi smo radili pod vrlo specifičnim okolnostima. Kad kažem specifičnim, mislim u širem i u užem smislu. U širem smislu bilo je jako za nas, i na licu mesta i u hotelu, teško, u smislu da nismo imali punu slobodu ni kretanja, ni komunikacije, itd, jer je bilo veoma opasno se kretati van nekog obezbeđenja koje nam je napravljeno na samom lokalitetu i oko hotela. A s druge strane, u hotelskim uslovima, odnosno u uslovima gde smo mi to radili, u garaži tog hotela "Paštrik", to su priručni uslovi za terenski rad, gde mi nismo mogli da imamo, ni čak ni kompjuter, a da ne govorim o mikroskopu i neke druge detaljnije analize da radimo. Znači, mi smo se bili skoncentrisali na osnovni, onaj obdukcioni nalaz, znači da utvrdimo uzrok smrti i da prikupimo što veći broj elemenata za identifikaciju leša.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala vam. Sada ću preći na druge treme. Govorićemo o identifikaciji koju ste i sami malopre pomenuli. Na stranicama 7336 i 7337, gospodin Emmerson vas je ispitivao o telu R-3 i tekstu iz paragrafa 236 iz vaše 92 ter izjave. Telo R-3, je prvo identifikovano kao telo Adzija Seferaja, a potom kao telo Misin Berishe. U paragrafu 226 napominjete da je celi čitav pripadnika porodice Beriša bio u "Batajnici 1 i 2". Dakle, moje pitanje je sledeće. Da li nam možete reći jesu li sve osobe koje se prezivaju Beriša, 1998. pripadale istoj porodici i da li su u krvnom srodstvu?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Ne bih znao, verujte mi. To je velika familija, sa istim prezimenom. Sad, da li su u krvnom srodstvu, ne znam.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala vam. Na stranici 7353 transkripta, gospodin Guy-Smith pitao da li vam je u Madridu doktor Alonso rekao da su uzorci za DNK analizu bili potpuno u truležnom stanju i kontaminirani. Ja sam smatrao da rezultati DNK nisu bili sporna pitanja između procesnih strana. Da li vi potpuno isključujete mogućnost da sa današnjim razvojem nauke, može da se napravi DNK analiza uzoraka, čak i kada je došlo do tako uznapredovale truleži kod tih uzoraka?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Ja moram da odgovorim malo kompleksnije. Kad smo odneli te uzorke, oni su već bili truležno izmenjeni na licu mesta, kad smo ih uzimali. Znači, već je postojala trulež, a pošto su stajali više od godinu dana, skoro dve godine u frižideru, oni su još poprimili određene truležne promene. Mi smo ih čuvali. Kad smo ih odneli u Madrid, već smo sami konstatovali, znali smo i gospodin Alonso je rekao da će to biti vrlo teško. Kao odgovor na ovo vaše pitanje, ja ću sad reći, da postoji i organizacija koja nam je pomagala, posle oko identifikacije, ICMP, recimo je imala isto problema sa ovim identifikacijama, odnosno utvrđivanjem DNK profila kod trulih i ekshumiranih kostiju i postoje neke procedure, ja ih ne znam tačno, precizne, koje se koriste, danas za identifikaciju, znači, utvrđivanje DNK profila kod tako jako izmenjenih, kontaminiranih predmeta, gde treba da se utvrdi DNK profil.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala vam. Zahvaljujem se profesore. Imam još dva kratka pitanja, vezano za identifikaciju R-15, koga ste vi identifikaovali kao Milovan Vlahović. Gospodin Emmerson vas je ispitao o informacijama koje su dobijene od Radeta Vlahovića. Ja bih vas želeo pitati sledeće. Da li ste vi, lično, razgovarali sa gospodinom Radetom Vlahovićem, koji je takođe rođak te osobe?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Iz ovog dopisa se vidi da sam ja lično razgovarao sa Vlahovićem. Rade Vlahović, to je bio sin, koji je prijavio nestanak svog oca Milovana i majke Milke Vlahović, rođene Marković. „19. aprila prijavljen nestanak, poslednji put su viđeni 1998. “ godine i obavili smo razgovore. A ovo za gospodina Vlahovića, je upravo podatak oko onoga kalusa, odnosno koštanog ožiljka na rebru, jednom rebru i mi smo to našli i mi smo na osnovu toga, mada. . .

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Samo trenutak. A kada je reč o Milovanu Vlahoviću, da li se sećate, da li ste razgovarali sa tim rođakom Milovana Vlahovića?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Vlahović Rade, rođen 1967, zaposlen u MUP-u Đakovica/Gjakovë, to me je neko juče pitao, ako se ne varam. Znači, bio je zaposlen u policiji i sad pokušavam. Ne, nemam zabeleženo ko je još od rodbine bio tu.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala vam. Moje poslednje pitanje. Zamoliću da se pusti video snimak P452, ERN 603, od 22. septembar 1998. od 6 minute 50 do 7 minute 6. To je

moja zadnja tema. To je, dakle, dokument P452. Profesore, o čemu se radi u ovom video snimku?

(video snimak)

SUDIJA ORIE: Oprostite, nismo čuli prevod na francuski, na francuski nije bilo prevedeno. Zamoliću da francuski prevodioci pogledaju, jer ono što se pojavljuje na dnu snimka vidi se napisano na engleskom. Dakle, zamoliću da se to ponovo pusti i zatim prevede na francuski, kako bi zapisnik bio celovit.

(video snimak)

SUDIJA ORIE: Da, zamoliću da se to ponovi. Jasno mi je da se francuski prevodioci trude koliko mogu. Dakle, zamoliću da se to ponovo pusti. Izvolite, nastavite, gospodine Dutertre.

TUŽILAC DUTERTRE: Hvala vam.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Profesore Dunjiću, možete li nam reći o čemu se radi na ovom videu?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Da, to je drugi deo tela, da tako kažem, koje je označeno kao RS-7. To su, ustvari, onda dva tela koja su nađena, prvo smo našli jednu polovinu, koju je našla policija, a pošto je falila druga polovina tela, a istovremeno sam hteo da vidim to mesto gde su pronađena tela na kojima mi nismo prisustvovali 20. i ne znam kog septembra, kad smo došli po drugi put u Đakovicu/ Gjakovë. Onda smo, zajedno sa istražnim sudijom, otišli na lice mesta da nam pokažu ta mesta, gde su ta tela, R-2, R-3, R-4, R-5 pronađena. I, pošto je falio deo tela, ja sam obilazio taj prostor i sasvim slučajno, u jednoj visokoj travi, preko neke vode, ugledao ovo telo, koje je, najverovatnije, odvučeno od strane krupnijih životinja, preko vode u odnosu na ono mesto gde je bilo, gde je onaj veći deo tela koji su oni našli, ovaj, bio.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Vidim u transkriptu, da se radi o R-2, R-3, R-4, R-5, a ja sam mislio da je to bilo Re-2, Re-3, Re-4, Re-5.

SUDIJA ORIE: Da, i Pretresno veće je to primetilo.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Moje poslednje pitanje. Da li mogu, onda, da shvatim da ste bar kod izvlačenja tela Re-2 do Re-6, vi bili na licu mesta?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Ne, ja sam bio samo na licu mesta kad je ovaj deo tela pronađen. Sva tela koja su označena kao Re-2, 3, 4, 5 su pronašli policajci, nakon našeg odlaska iz Đakovice/ Gjakovë, koji su pravili, sada, obezbeđenje predsedniku Milutinoviću kad je on došao tamo na onaj kanal, da položi cveće, gde su pronađeni leševi. I pošto su oni u širokom krugu obilazili taj teren, onda su naišli na ova tela, koja su bila sakrivena u tom žbunju i onda je, i onda nas je sudija Gojković odmah pozvao da dođemo sutradan i ovo se dešava drugog dana, znači, ne prvog dana našeg dolaska, nego drugog dana, kad smo našli ovaj deo tela koji smo sad gledali.

TUŽILAC DUTERTRE – PITANJE: Hvala vam. Možda moje pitanje nije bilo sasvim jasno. A da li ste bili prisutni barem u trenutku kad je ovaj deo tela bio uklonjen, Re-?

SVEDOK DUNJIĆ – ODGOVOR: Da. da i to se može videti na slici.

ADVOKAT EMMERSON: Ja se izvinjavam, ali možda je došlo do veće zbrke zbog brojčanih oznaka. Koliko sam ja shvatio iskaz svedoka, tj. njegovu izjavu po Pravilu 92 ter, on je bio prisutan kad je pronađen Re-7, a to je deo tela koji je po DNK bio povezan kasnije sa Re-5, delom koji je pronađen i izvučen ranije, ali da nije bio prisutan kada su sa lica mesta uklonjeni Re-2, Re-3, Re-4, Re-5 i Re-6.

SUDIJA ORIE: Gospodine Dunjiću, gospodin Emmerson je objasnio da je otkrivanje jednog dela tela povezivalo brojeve Re-7 i Re-5, a ne druge brojeve. Da li se i vi toga tako sećate?

SVEDOK DUNJIĆ: Ne da se sećam, nego tako je i zapisano. Znači, ovaj deo tela, gospodine sudija, ovaj deo tela sam, znači, ja pronašao, sutradan po dolasku. Sva ostala tela, Re-2, Re-3, Re-4, Re-5 i Re-6, su pronađena od strane policije i preneti u Đakovicu/ Gjakovë da se rade. Tako, kad smo mi došli u Đakovicu/ Gjakovë ponovo, ta tela su nas tamo čekala. Ali sam ja hteo da ispitam gde su pronađena i onda kad smo otišli, sutradan, onda smo pronašli ovaj deo tela koji se uklapao posle u Re-5, ako se ne varam, koji smo spojili.

SUDIJA ORIE: To je sada razjašnjeno. Hvala. Gospodine Dutertre.

TUŽILAC DUTERTRE: Nemam više pitanja.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, ima li nešto što proizlazi . . .

ADVOKAT EMMERSON: Samo da razjasnim jednu stvar. Na strani 20, red 4, gospodin Dutertre je postavio nekoliko pitanja profesoru Dunjiću u vezi sa paragrafom 226, njegove izjave po Pravilu 92 ter. Naime, da li su Berishe, o kojima on piše u tom paragrafu i za koje se kaže da su izvađeni iz "*Batajnice 1 i 2*", da li su oni pripadnici iste porodice. Ja ne znam koliko je to bitno za rad sa ovim svedokom ali, ako jeste, u sivom registratoru, časni Sude, možete pronaći pojedinosti iza prvog tabulatora Optužnice u predmetu Milutinović. Osim toga, u paragrafu 75D se govori o navodima masovnog ubistva do kojeg je došlo 26. marta nad članovima jedne porodice, porodice Berisha, kada su srpske snage napale područje u kojem su živeli pripadnici porodice Berisha i, zatim, bacanjem eksploziva u kafé gde su se sakrili neki pojedinci. Postoji jedan spisak, u prilogu D, uz Optužnicu, vezan za članove porodice Berisha, koji su na taj način umrli. Dakle, to uključuje i ove koje je profesor Dunjić pronašao u "*Batajnici 1 i 2*".

SUDIJA ORIE: Ima li nekog spora oko ovog što je rekao gospodin Emmerson.

TUŽILAC DUTERTRE: Ne, ono što tu nije sporno su rezultati genetske analize, pa sam ja bio iznenađen da se o tome uopšte razgovaralo, to pitanje porodica Berisha i genetskog testiranja, iz paragrafa 226, izjave po Pravilu 92 ter. Gospodine Emmerson je o tome ispitivao, ja sam hteo da se pozabavim tim pitanjem, iako sam mislio da nije bilo nikakvih problema, jer postoji sporazum po pitanju identifikacija.

SUDIJA ORIE: Mislim da se pitanje, zapravo, truleži onih uzoraka ili kontaminaciji, a da je ono postavljeno prvenstveno kako bi se utvrdili koji su metodi korišteni. Naime, da ti metodi nisu metodi koji su apsolutno precizni, a ne da se osporava ishod DNK analize. Da li sam dobro razumeo, gospodine Guy-Smith.

ADVOKAT GUY-SMITH: U određenoj meri. Na osnovu poslednjih informacija koje smo dobili malo pre pauze, a u vezi sa ta dva konkretna tela koja su, koliko sam shvatio, ispitivali u istoj laboratoriji, na isti način. Dakle, pojavilo se nekoliko pitanja vezanih za tu identifikaciju DNK. Međutim, pre toga se činilo da je to pitanje razrešeno ili skoro razrešeno. Posledica tih rezultata koje smo kasnije dobili, dobili smo elektroferograme i to je ukazivalo na čitav niz anomalija. Neću sad dalje da to razrađujem, ali čitav niz anomalija koje bi trebalo dalje istražiti, pre nego što tim odbrane gospodina Balaja može reći da se saglašava sa pojedinostima vezanim za rezultate DNK analize. Mi to moramo da rešimo, mi to pokušavamo da uradimo, to je jedna od stvari kojima se bavimo. Nažalost, ja nisam naučnik, pa sam samo od njih uzimao uputstva o tome šta da pitam. Dakle, da nije bilo tih informacija o telima R-1 i R-12 i informacija na osnovu kojih su doneseni konačni zaključci, situacija bi bila drugačija. Srećom, Tužilaštvo nam je dalo informacije koje smo mogli pogledati i koje imamo na raspolaganju.

SUDIJA ORIE: Dobro, to je dobra informacija. Dakle, ima li potrebe? . . . Vi biste želeli da ovaj svedok bude na raspolaganju i nakon pauze?

ADVOKAT GUY-SMITH: Ne, u ovom trenutku, što se tiče ovih zaključaka vezanih za DNK i analizu, mislim da nam je profesor Dunjić tu pomogao koliko je mogao, u tom pitanju. Mi znamo da su uzorci koji su uzeti, a sad koji god razlog bio da su oni kontaminirani, dakle, to nije imalo nikakvog drugog uticaja na samo pitanje rezultata i zaključaka vezanih za analizu DNK. Dakle, nemam više pitanja za ovog svedoka po tome.

SUDIJA ORIE: A, još u vezi sa nekim drugim pitanjima ili temama, da li imate još pitanja?

ADVOKAT GUY-SMITH: Ne.

SUDIJA ORIE: Gospodine Harvey.

ADVOKAT HARVEY: Ne, nemamo ni mi.

TUŽILAC DUTERTRE: Samo da završimo stvari do kraja. Ukratko, mislim da su R-1 do R-12 nešto sasvim drugo od pitanja uzoraka koji su bili u stanju truleži. A što se tiče tela uopšte, analiza DNK, 7 bilo je nekoliko uzoraka uzetih sa više različitih delova tela, pa onda to pitanje truljenja uzoraka i nije od ključne važnosti kao što govori Odbrana.

SUDIJA ORIE: U redu, ali da sad ne komentarišemo u prisustvu ovog svedoka, da li su pitanja koja su mu postavljena bila fundamentalna ili ne. Koliko sam shvatio, nema više pitanja za profesora Dunjića. Takođe sam shvatio da postoji neko drugo pitanje u vezi sa analizom DNK o kome još uvek postoji spor između strana, i ukoliko ta diskusija dovede do bilo čega, Pretresno veće bi hteo da o tome zna.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja se nadam da ćemo to razrešiti.

SUDIJA ORIE: Naravno. Hteo bih sada, . . . mada nam možda nećete biti potrebni za to, profesore. Možda bi bilo dobro da ostanete ukoliko bi došlo do neke konfuzije. Dakle, da pitam, da li su stranke u međuvremenu dobile popis dokaznih predmeta koji su korišćeni uglavnom kao dodaci uz redigovanu izjavu po Pravilu 92 ter profesora Dunjića. Ta redigovana izjava, to je dokazni predmet P618 i ja na svom spisku imam rednim brojem poređano, od P619 pa sve do P817, uključujući i taj broj, koji su, ukoliko se ne varam, prilozi uz izveštaje profesora Dunjića. Imamo, takođe, redne brojeve, mada ponekad iza broja 53, na primer, postoji broj 53 bis, a ne

odmah 54. Dakle, ima li bilo kakvih prigovora na bilo koji od ovih dodataka, koji su pobrojani i opisani u ovom spisku. Nadam se da je Odbrana primila ovo.

ADVOKAT GUY-SMITH: Pa, u ovom trenutku, s obzirom na onu zabrinutost koju smo ranije izrazili, postoji određeni broj ovih priloga koji se konkretno bave izveštajima o DNK, to su 746, 763, 774, 779 i 815. Proveravam samo da bih se uverio da je to sve, mislim da jeste, a svi ovi prilozima bave se zaključcima na osnovu DNK analize.

SUDIJA ORIE: U redu. Da li vi stavljate prigovor na njihovo usvajanje.

ADVOKAT GUY-SMITH: U ovom trenutku da. No, nakon razgovora sa gospodinom Dutertreom, možda ćemo ući u širu diskusiju i možda ću u nekom trenutku ja povući svoj prigovor i izneti neke druge argumente u vezi sa ovim konkretnim izveštajima. No, to možemo brzo završiti, nadam se već na kraju današnjeg dana,.

SUDIJA ORIE: U redu. A, za sada, da li postoje još neki prigovori osim, dakle, P618 Gospodine Dutertre, izvolite.

TUŽILAC DUTERTRE: Časni Sude, ja ću se pozabaviti onim što je rekao gospodin Guy-Smith. Sa njim ću razgovarati o tome što pre. Samo sam hteo da skrenem pažnju Pretresnog veća na sledeću činjenicu. Neki delovi izjave 92 ter treba da budu i neki od priloga, treba, verovatno, da budu zavedeni kao poverljivi dokumenti. Juče smo prešli na privatnu sednicu zbog imena jednog svedoka koje je moglo biti izgovoreno. Prema tome nastojaću da utvrdim, što je pre moguće, koji su to dokazni predmeti koji bi trebalo da budu usvojeni pod pečatom, a isto tako, kad god se pominje ICMP, u svakom slučaju oni su zatražili da njihovi izveštaji ostanu poverljive prirode. To sam zaboravio da pomenem na početku, ali nadam se da to nije kasno ni sada.

SUDIJA ORIE: U redu. Videćemo šta se može učiniti i saopšticeemo našu odluku o usvajanju ovih dokaznih predmeta na koje nisu stavljeni prigovori u spis, a privremeno ćemo staviti pod pečat sve njih. A vi gospodine Dutertre, molim da nam u roku od 24 ili možda 48 sati, dostavite spisak onih za koje kažete da treba da ostanu pod pečatom, a o ostalima ćemo odlučiti da tada budu dati u javnost.

ADVOKAT EMMERSON: Ako samo ja mogu nešto da dodam, dok govorimo o izjavi 92 ter. Jedna jedina rečenica u redigovanoj izjavi je ostala, mislim greškom. Zbog sadržaja, odnosno suštine te informacije, mislim da bi trebalo da bude redigovana. Naravno, ja ću porazgovarati sa gospodinom Dutertreom o tome.

SUDIJA ORIE: Govori se, dakle, o redakciji, a ne o stavljanju oznake poverljivo. Je li tako.

ADVOKAT EMMERSON: Da.

SUDIJA ORIE: Onda u redu. Mislim da možemo onda nastaviti sa radom, a zamolićemo gospodina Dutertrea, ukoliko je došlo do greške, da tu stranicu zameni drugom stranicom. U međuvremenu, nastavljamo sa radom, na taj način, inače će ovaj popis postati sve duži i duži. To znači da se dokumenti pod brojevima P618 pa do P745, uključujući i taj, usvajaju u spis i privremeno se stavljaju pod pečat. Dokumenti koji još uvek nisu usvojeni u spis, dokumenti pod brojevima P746, zatim P747, pa sve do P762, se usvajaju u spis, pod pečatom, privremeno. I dalje neusvojeni dokazni predmeti, dakle, ostaju samo obeleženi za identifikaciju su P763, P764 pa sve do uključiv P773, usvajaju se u spis privremeno, pod pečatom. P774 je obeležen za identifikaciju, nikakva odluka o tome još nije saopštena, P775 pa do P778, usvajaju se u spis, privremeno pod pečatom, u očekivanju popisa koji će nam dostaviti gospodin Dutertre. Zatim, P779 koji je obeležen za identifikaciju, ne usvaja se u ovom trenutku, P780 pa sve do P814, usvajaju se u spis, kao i ovi raniji privremeno pod pečatom. P815 ostaje samo obeležen za identifikaciju, a odluka o njegovom usvajanju još uvek nije doneta. P816 i P817 se usvajaju u spis. Dakle, profesore Dunjiću, nakon ovog administriranja, čini se da više nema dodatnih problema. Vaš iskaz je ovim završen. Hteo bih da vam zahvalim, ne samo zato što ste došli u julu, već zato što ste se i vratili u avgustu, da biste dovršili svoje svedočenje i želim vam srećan put kući.

SVEDOK DUNJIĆ: Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Sada ćemo napraviti pauzu do 16.10 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Molim da na trenutak pređemo na rad na privatnoj sednici.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, sada smo na otvorenoj sednici.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Hvala. U vezi sa svedokom koji se sada nalazi pred Pretresnim većem, u jednoj ranijoj fazi odobrene su zaštitne mere. U međuvremenu Pretresno veće je dobilo informaciju, od strane svedoka, da vi gospodine Fazliu ne želite da se primenjuju bilo kakve zaštitne mere i prema tome, Pretresno veće je odlučilo da ukloni te zaštitne mere i da nastavimo sa radom na taj način. No, gospodine Fazliju, pre nego što počnete da svedočite, prema Pravilniku o postupku i dokazima, potrebno je da date svečanu izjavu da ćete govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine. Molim vas da sada ustanete, a gospođa sudski poslužitelj će vam dati tekst svečane izjave. Molim vas da to pročitate naglas.

SVEDOK FAZLIU: Ja ću pročitati taj tekst koji mi je dat. Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA ORIE: Hvala gospodine Fazliju. Gospodine Fazliju najpre će vas ispitivati gospodin De Fazio, zastupnik Tužilaštva. Izvolite gospodine Di Fazio.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala, časni Sude.

svedok: Fadil Fazliu

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC DI FAZIO

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Gospodine Fazliju, hoćete li, molim vas, samo da potvrdite ove podatke za mene? Rođeni ste u Grabanici/ Grabanicë, opština Klina/ Klinë, 24. septembra 1961. godine, oženjeni ste i imate troje dece. Je li to tačno?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Završili ste Fakultet u Đakovici/ Gjakovë, na đakovičkom univerzitetu i od 1985. do 1994. godine radili ste kao nastavnik u Grabanici/ Grabanicë. Je li to tačno?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: A 1994. godine postali ste direktor te škole i ostali ste na tom mestu direktora, bar do maja 1998. godine?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Vi ste i dalje član LDK?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Vi ste predstavnik LDK, za 5 sela, uključujući Grabanice/ Grabanicë, Bokšić/ Bokshiq, *Qeskove*, *Kepuz* i Dolove/ Dellovë. Je li to tačno?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Ja sam bio u tom svojstvu do proleća ove godine, ali od kad sam izabran za člana Predsedništva LDK za Klinu/ Klinë, neko drugi je imenovan za predsednika tog ogranka koji pokriva ovih pet sela.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. A 1998. godine, konkretno u maju 1998. godine, da li ste vi bili predsednik tog ogranka koji je pokrivaio tih 5 sela?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Bio je neko drugi, a ja sam bio član Predsedništva podogranka, odgovornih za tih 5 sela.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala vam. 1998. godine, da li je LDK imao izvesnu popularnost, u vašem selu, u Grabanici/ Grabanicë?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da. LDK je bila gotovo jedina stranka koja je funkcionisala, koja je bila organizovana, uz neke male stranke, koje su, takođe, imale mesta u Parlamentu, kao na primer, stranka gospodina Demaćija. Ostali su bili članovi LDK.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Dakle, većina domaćinstava podržavala je LDK, zar ne?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: U mom selu, mogu reći, da su svi bili pristalice LDK. To je bilo tako i u drugim selima, osim dve porodice u Bokšiću/ Bokshiq, koje su imale predstavnike u nekim drugim parlamentarnim strankama.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li je LDK imao takvu podršku i u drugim selima koja ste ranije spomenuli? Ranije sam spomenuo, dakle, Bokšić/ Bokshiq, Dolove/ Dellovë itd.

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, tako je, ta stranka imala je njihovu punu podršku.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Činjenica da je vaše selo Grabanica/ Grabanicë bilo uporište LDK, recite da li je to bila činjenica koja se znala i u širem području, drugim rečima, u opštini Klina/ Klinë?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, dok nije došlo do pogoršanja situacije, dok srpske snage nisu počele da se koriste nasilnim sredstvima i kada se pojavio OVK.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala vam na tome, ali moje pitanje je bilo sledeće. Da li su druga sela, u širem području u kojem ste bili, dakle, govorili smo o opštini Klina/ Klinë, da li se u njima znalo da su ljudi iz Grabanice/ Grabanicë bili pristalice LDK?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, naravno da jesu. Mi smo bili uključeni u aktivnosti u svim selima opštine Klina/ Klinë i imali smo isti program svuda.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Da li je u selu Grabanica/ Grabanicë postojala seoska straža?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Organizovanje seoskih straža počelo je 1990. godine, od štrajka 3. septembra, kada su albanski radnici stupili u štrajk. To je organizovao gospodin Hajrullah Gorani, on je bio organizator u sindikatima. Mislim da su druga sela, takođe, imala seoske straže. U Dolovu/ Dellovë je situacija bila nešto teža, jer je tamo bilo i Srba.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Nas ipak zanima samo Grabanica/ Grabanicë i njoj ćemo govoriti. Dakle, seoske straže u Grabanici/ Grabanicë one su nastavile da postoje sve do maja 1998?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li su te seoske straže bile organizovane pod pokroviteljstvom ili od strane LDK?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, od strane LDK. Mi smo se organizovali od centrale prema bazi. Anton Kola je bio član predsedništva za Kosovo, mi smo od njega dobijali sva uputstva, sve do 1992, 1993. kada je bio prisiljen da pobjegne sa Kosova, zbog straha da će ga srpske strane uhapsiti, a nakon što je bio proveo neko vreme u zatvoru.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Ranije ste spomenuli OVK. Kada ste prvi put saznali za postojanje OVK?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Prvo smo čuli za postojanje nekih grupa, na sastancima koje smo održavali na nivou ogranaka i podogranaka, ali prvi put, mislim da je to bilo 1997. u Laušima/ Llaushë, ako se ne varam. Nakon toga više nije bilo nikakve sumnje o njihovom postojanju.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Kad kažete da ste prvi put za njih čuli 1997. u Laušima/ Llaushë, recite, koje je bio izvor vaših informacija? Da li ste to saznali iz prve ruke ili ste o tome saznali preko medija i drugih izvora?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Mi smo međusobno u našoj grupi razgovarali o takvim stvarima, ali nešto smo čuli na televiziji i u medijima i nakon toga smo bili sigurni da oni postoje.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Kada kažete, da smo „mi o tome razgovarali u našoj grupi2, pri tom mislite na LDK iz Grabanice/ Grabanicë?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, kada bismo održavali sastanke svaki put bismo razgovarali o tom pitanju. Održavali smo i neku vrstu tajnih sastanaka, u manjim grupama, nismo o tome razgovarali otvoreno u proširenim grupama.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Da li se OVK u nekom trenutku pojavila i zadržala u vašem selu Grabanica/ Grabanicë?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, jeste, svakako.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Molim vas recite Pretresnom veću kada je do toga došlo?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Do toga je došlo tokom prvih meseci proleća, možda, u aprilu ili maju. Tada su prve grupe iz sela počele da odlaze u Albaniju da tamo nabave oružje u koordinaciji sa štabom u Jablanici/ Jabllanicë.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da sad razjasnimo nekoliko stvari iz vašeg odgovora. Pretpostavljam da mislite na april ili maj 1998, kao prvo?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Mogu slobodno da kažem da, na osnovu beležaka koje sam vodio u to vreme, iako ih je većina izgorela, mnogo je godina prošlo i mogu pogrešiti u vezi sa nekim datumima, mislim da ste u pravu, u to vreme je bilo.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Dakle, godina je tačna, 1998, april, maj 1998?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Rekli ste da su neke grupe odlazile u Albaniju po oružje u saglasnosti sa štabom iz Jablanice/ Jabllanicë. Da li, pri tom, mislite na štab OVK u Jablanici/ Jabllanicë?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da. To je bio jedini štab, taj štab OVK, koji je bio osnovan u Jablanici/ Jabllanicë.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li biste mogli reći Pretresnom veću kako je štab OVK u Jablanici/ Jabllanicë delovalo u odnosu na te grupe? Samo da dovršim pitanje, molim vas.

Dakle, molim vas, recite Pretresnom veću, na koji način je štab OVK iz Jablanice/ Jabllanicë učinio da te grupacije iz vašeg sela odu po oružje u Albaniju? Kako je do toga došlo?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Štab iz Jablanice/ Jabllanicë je organizovao razgovore u raznim selima u svrhu koordinacije njihovog rada i onda su dobrovoljci, mladići koji su pristupali tim grupama, odlazili po oružje, uglavnom u svrhu zaštite svojih sela.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li je tako bilo i u Grabanici/ Grabanicë? Drugim rečima, mladići iz Grabanice/ Grabanicë koji su saradivali sa OVK su odlazili po oružje.

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, kao i u okolnim selima, sa izuzetkom sela Dolova/ Dellovë, koje sam ranije spomenuo, što zbog položaja, što zbog toga što je tamo bilo srpskih porodica. U Dolovima/ Dellovë je bilo više od 20 srpskih policajaca.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li je u Grabanici/ Grabanicë živeo neki od predstavnika ili članova OVK, tokom aprila i maja 1998?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, bilo ih je. Meštani su ih znali. Mi meštani smo znali da je Sadri Berisha tamo. Zahvaljujući njegovoj koordinaciji prva i druga grupa su uopšte otišli po to oružje. Moj brat je bio u jednoj od tih grupa.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Ko je imenovano Sadrija Berishu za predstavnika OVK u Grabanici/ Grabanicë?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Njega je postavio štab OVK iz Jablanice/ Jabllanicë, u saradnji sa rukovodstvom sela.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Mislite na seosko rukovodstvo LDK?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: U vreme kada su Srbi počeli sa nasilnim akcijama, 13. maja, sa napadima na selo *Kepuz* i na druga mesta, stranki je bilo nemoguće da se bavi svojim aktivnostima, tako da smo mi naše aktivnosti uključili u aktivnosti OVK i saradivali sa njima. Tamo je bio predstavnik svake porodice i bilo je dogovoren da će Sadri biti zadužen za Grabanicu/ Grabanicë.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Taj dogovor da Sadri bude zadužen za Grabanicu/ Grabanicë, da li je to bila odluka koju su doneli meštani ili je to odluka koju su doneli predstavnici LDK u Grabanici/ Grabanicë?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: To je bila zajednička odluka. Kao što sam ranije rekao, LDK je bio u selu i naravno dao svoje odobrenje.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Nakon toga, kakva je trebala biti uloga seoske straže LDK?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Mislite uloga seoske straže? Zapravo, sve straže su bile deo zaštitnih snaga, ali nisu bile u uniformama, jer u to vreme nismo ni imali uniforme. Sa udaljenosti se ne bi moglo reći ko je ko, ali su oni bili spremni da pristupe vojsci, da brane selo.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Ono što sam želeo da mi objasnite, tj. da objasnite Pretresnom veću je, kakva je bila uloga onih seoskih straža koje je organizovao LDK, koje su postojale od 1990. i funkcionisale do maja 1998. Ono što bi, dakle, želeo da objasnite Pretresnom veću, kako je ta institucija dalje funkcionisala nakon što je došlo do imenovanja

onog predstavnika OVK? Ko je njima rukovodio, drugim rečima, LDK ili OVK, ili možda i jedni i drugi?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Već sam objasnio da od samog organizovanja, da smo se dogovorili da ćemo raditi po principu saradnje i u vezi sa Sadrijevim rukovođenjem seoske odbrane. Sadri je imao sve ovlašćenja za organizovanje seoske odbrane. On je mogao angažovati sve mladiće koji su hteli da pomognu na bilo koji način.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: A ko je onda nominovao Sadrija na taj položaj, da li je to neko uradio?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Pa, ja sam to objasnio. To je bilo napravljeno uz pristanak meštana Grabanice/ Grabanicë u saradnji sa štabom OVK u Jablanici/ Jabllanicë.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Možda da drugačije postavim pitanje. Kome je palo na pamet da baš Sadri dođe na taj položaj?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Mislim da se Sadri ranije priključio tom pokretu. On je pre toga sa svojom braćom bio jedan od stražara u seoskoj straži, tako da se niko nije ni protivio da on baš dođe na taj položaj. On je, takođe, odslužio vojni rok u Vojsci bivše Jugoslavije, tako da je imao i potrebna znanja za taj posao.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Kad kažete da je Sadri pristupio tom pokretu, pretpostavljam da tu mislite na OVK?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, da, naravno, na OVK.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li poznajete Lahija Brahimaja?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, da, svakako.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li je on vaš rođak?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, kako da to kažem. Njegov ujak ili stric je pranećak mog oca.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li znate njegovog brata Selmana?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, znam. Tri godine smo zajedno išli u srednju školu. Mi smo zajedno pešice išli do škole. On bi dolazio iz Jablanice/ Jabllanicë.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: U maju 1998. ste poznavali gospodina Lahi Brahimaja?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, da, svakako, i od ranije sam ga znao.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Koliko ste ga dobro poznavali u maju 1998? U kakvom ste međusobnom odnosu bili u to vreme?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Sada me pitate samo za 1998. ili za period i ranije?

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Ja bih samo hteo da, na neki sažet način objasnite Pretresnom veću koliko dobro ste poznavali gospodina Lahi Brahijama? Da li ste se samo površno poznavali, da li ste se dobro znali, da li vam je bio bliski prijatelj? Dakle, želim da Pretresno veće dobije neku predstavu o tome kakvi su bili vaši međusobni odnosi?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Pa, događalo se da je on ostajao kod svog strica u selu, pa smo se igrali zajedno, nedelju ili dve. Od 1992. nadalje, kada je Jablanica/ Jabllanicë bila izolovana, kada su je izolovale srpske strane bilo je sukoba sa srpskim snagama tamo. Nakon toga su naši kontakti bili veoma retki, jer stanovnici Jablanice/ Jabllanicë nisu mogli slobodno da se kreću.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Pretpostavljam, dakle, da ste ga kao dete dosta dobro poznavali, a da ste ga od 1992. puno ređe viđali. Da li je to ono što kažete?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Časni Sude, zamolio bih sada da pređemo na privatnu sednicu, nakratko, jer ću postavljati pitanja koja to traže.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, sada smo ponovo na otvorenoj sednici.

SUDIJAS ORIE: Hvala vam, gospođo sekretar.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Gospodine Fazliju, hteo bih da vas pitam nešto o napadu na Grabanicu/ Grabanicë, do koga je došlo u maju. Napad su izvršile srpske snage, mislim da to nije sporno. Prvo, recite molim vas, Pretresnom veću, da li su srpske snage napale selo Grabanicu/ Grabanicë, ili pak, područje u kome se nalazi to selo, u maju mesecu 1998. godine?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Vi ne pitate o nekom konkretnom datumu, je li tako?

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Govorim o maju mesecu 1998. godine. U redu, mogu vam reći i datum. To je oko 20. maja 1998. godine. Dakle, da li su tada srpske snage počele napad na Grabanicu/ Grabanicë i okolni kraj?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, mogu da odgovorim potvrdno. Međutim, 16. su se čuli pucnji iz pravca Dolove/ Dellovë, a Grabanica/ Grabanicë je bila napadnuta uveče, 19. maja i celog dana 20. maja je trajao taj napad srpskih snaga.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: A da li su seljani iz Grabanice/ Grabanicë pružili bilo kakav otpor?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Seljani Grabanice/ Grabanicë, zajedno sa nekim pripadnicima OVK, ostali su tu sve dok im nije ponestalo municije, a zatim su bili prinuđeni da se povuku.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: To su muškarci iz sela Grabanice/ Grabanicë?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da. Verovatno 2, 3 porodice. Bilo je, možda, 2 ili 3 žene, ali većinom su to bili muškarci.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: I oni su pružali otpor, koliko su mogli, srpskim snagama?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da. Mi smo činili što smo mogli, ali nismo imali teško naoružanje. No, ipak smo pružali otpor do uveče, 20.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. A da li ste vi učestvovali u tim borbama?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Ko god je bio tamo, i ljudi koji su bili spremni, ostali su tamo do tog vremena.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: A da li je došlo vreme kada je moralo da se prestane sa pružanjem otpora?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da. Srbi su, nakon što je srpska porodica otišla iz Bokšica/ Bokshiq, mislili da u Grabanici/ Grabanicë postoje jake snage i nisu se usudili da dođu u selo Grabanica/ Grabanicë, pa smo mi nastavili sa pružanjem otpora do kraja dana 20. i u tim borbama jednog čoveka smo izgubili, Lezija.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Moje pitanje je bilo, da li je u nekom trenutku otpor srpskim snagama prekinut?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Srpski napad trajao je celi dan i nije prestao sve do uveče.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Govorite o 20, je li tako?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Da li su muškarci iz sela Grabanice/ Grabanicë i predstavnici OVK nastavili sa borbama i posle 20. ili su napustili taj kraj?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Uveče, 20. svi su napustili selo.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Uključujući i vas?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Da, i ja, i ja sam otišao uveče, 20. maja.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: A kuda ste nameravali da odete?

SVEDOK FAZLIU – ODGOVOR: Mi nismo nameravali da odemo bilo gde, samo smo hteli da napustilo selo, verovatno u pravcu *Lug e Baranit* ili prema *Dushkaji*. Mi nismo imali neki cilj, neko mesto određeno, jer ja nisam znao gde se nalazi ostatak moje porodice.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Molim da sada pređemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, sada smo na otvorenoj sednici.

SUDIJA ORIE: Gospodine Di Fazio, možete li nam dati neku procenu o tome koliko nam još vremena treba? Deo vremena smo potrošili na proceduralna pitanja. Vi ste Pretresnom veću rekli da vam treba otprilike sat vremena. Ako odbijem 10 minuta za ta proceduralna pitanja, skoro smo stigli do sat vremena. Koliko vam još treba vremena?

TUŽILAC DI FAZIO: Mislim da će ostatak iskaza proći prilično brzo. Meni treba, otprilike, još 20 minuta. Znam da je to više od vremena koje sam tražio.

SUDIJA ORIE: 20 minuta. Da li bi Odbrana mogla da mi da neke naznake o tome koliko možemo očekivati od njih da ispituju?

ADVOKAT EMMERSON: Ja mislim da nećemo danas stići sa da završimo sa unakrsnim ispitivanjem, ako se još 20 minuta budemo bavili glavnim ispitivanjem. Da li je to dobar odgovor?

SUDIJA ORIE: Možda ću vam se obratiti kasnije, negde oko 7 sati, vama i drugim zastupnicima. Gospodine Harvey.

ADVOKAT HARVEY: Pa ja ću svakako imati pitanja. Moći ću vam bolje reći kada budemo malo bliže. Ovo su pitanja koja se više tiču mog klijenta.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith.

ADVOKAT GUY-SMITH: Za sad imam 4 pitanja. Mislim da neće biti više od toga, na osnovu dosadašnjeg ispitivanja.

SUDIJA ORIE: Pitaću vas isto negde oko 7, ali i zbog toga što Pretresno veće treba još neko vreme za još neka proceduralna pitanja. Moramo da završimo sa svedokom pre nego što završimo sa radom sutra, pošto ne radimo u petak, niti u ponedeljak. Idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Izvolite gospodine Di Fazio.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Rekli ste nam da se Nazmi Brahimaj obratio ljudima u toj kući u Žablju/ Zabeli i tražio od vas da se vratite u selo. Da li vam je objasnio šta je hteo da se uradi kada se vratite?

SUDIJA ORIE: Mi smo se vratili na javnu sednicu. Dakle, imajući na umu ono o čemu se razgovaralo pre pauze, osim ako nema potrebe da se vratimo na razloge zbog kojih smo prešli na privatnu sednicu. . . .

TUŽILAC DI FAZIO: Pa, mi ćemo kasnije govoriti o toj osobi, ali jedno vreme možemo biti na otvorenoj sednici.

SUDIJA ORIE: Pa, jesmo, na otvorenoj smo sednici, pa imajte na umu upravo to, ako vam je potrebno da se vratimo na privatnu sednicu.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Ja sam vas pogrešno razumeo. Možemo ostati na privatnoj sednici. Hvala što ste me upozorili na to, časni Sude.

SUDIJA ORIE: E sad je zbrka potpuna. Pre prekida mi smo se vratili na otvorenu sednicu, kada sam vas pitao koliko vam vremena treba, tako da smo ponovo nastavili sa radom na

otvorenoj sednici, ali koliko shvatam možda je tako bolje. A možda bi bilo bolje da se sada vratimo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, sada smo ponovo na otvorenoj sednici.

SUDIJA ORIE: Hvala. Sada ću saopštiti odluku Pretresnog veća u vezi sa usvajanjem dokaznih predmeta D9, D10, D11, D13, D22, D53, D54 i D55. 22. i 29. maja 2007. godine Tužilaštvo je iznelo svoje argumente o usvajanju u spis ovih predmeta koje sam upravo pobrojao. Svaki od ovih predmeta je Odbrana koristila, ali nije ponudila na usvajanje, u toku unakrsnog ispitivanja više svedoka. U svojoj argumentaciji Tužilaštvo je objasnilo da ono ne traži da se D10 i D11 usvoje u spis i ovi brojevi dokaznih predmeta će, prema tome, ostati upražnjeni. Tužilaštvo je zatražilo delove ili sve druge dokazne predmete da se usvoje u spis. Odbrana je stavila prigovor na usvajanje D9, D13, D53 i D54. Nema nikakvog prigovora na usvajanje D22 i D55. Po mišljenju Tužilaštva, delovi D9, D13, D53 i D54 trebalo bi da se usvoje u dokazni spis, kako bi se delovi koji su čitani svedocima u toku unakrsnog ispitivanja, citiram: "mogli staviti u valjan kontekst". Kraj citata. Pretresno veće smatra da je dodatno ispitivanje prilika za Tužilaštvo da dalje pojasni ili ponudi kontekst za dokaze koji su izvedeni i dokumente koji su korišćeni u toku unakrsnog ispitivanja. Prema tome, Pretresno veće odbija zahtev Tužilaštva kada je reč o dokaznim predmetima D9, D13, D53 i D54. Ovi predmeti se ne usvajaju u spis. Nadalje, Pretresno veće nalazi da su zapisnici u kojima se pominju D22 i D55, dovoljno jasni. Prema tome, nema potrebe da se delovi tih predmeta uvode u spis, kako je to predložilo Tužilaštvo, a čemu se nije usprotivila Odbrana. Prema tome, Pretresno veće je odlučilo da ove predmete ne usvaja u spis, a ovim završavamo sa saopštavanjem odluke o usvajanju dokaznih predmeta. Sada ću saopštiti odluku Pretresnog veća o dokaznim predmetima koji su uvedeni kroz svedoka Avramovića. Na početku, Pretresno veće želi da primeti da je možda bilo određenih nejasnoća u pogledu usvajanja u spis dokaznih predmeta priloženih uz izjavu ovog svedoka, po Pravilu 92 ter i njegovih dopuna. Svi dokumenti se ovim usvajaju u spis, uz izuzetak, naravno, priloga 63, a to je sporni izveštaj gospodina Višnjića. Odbrana gospodina Haradinaja ponudila je 8 dokumenata u spis, preko ovog svedoka. Naime, dokumenti koji su bili obeleženi za identifikacione potrebe, kao dokumenti D140 do D147, 6 od ovih dokumenata su izjave drugih lica, a 2 dokumenta su vojni dokumenti i svi su oni predočeni gospodina Avramoviću kako bi on njih komentarisao. Prema tome, znatni delovi ovih dokumenata su već uneseni u zapisnik. Svedok, pre svog svedočenja, nije video vojne dokumente o kome su mu postavljana pitanja i, uopšte govoreći, nije mogao niti da potvrditi niti da opovrgne ono što se nalazi u tim dokumentima. Izjave za

koje je Odbrana zatražila da se usvoje u spis, uzela je ili Odbrana ili istražitelji Tužilaštva za potrebe pravnog postupka, pre nastanka ovog Suda. Prema sudskoj praksi ovog Tribunala, takve izjave svedoka prihvatljive samo ukoliko zadovoljavaju zahteve Pravila 92 bis, 92 ter ili 92 kvater. Usvajanje ovih izjava bi, u stvari, značilo da se zaobilaze ta pravila. Napominjemo da su aneksi Tužilaštva broj 7 do 11, uz izjavu gospodina Avramovića 92 ter, koji su sada dokazni predmeti P130 do P134, savremene izjave zatočenih Albanaca. Te izjave su bile usvojene u spis. Međutim, intervjui koje je vodila srpska policija za potrebe njihovih istraga u to vreme i ti dokumenti, pre svega, bacaju svetlost na tok i odvijanje tih istraga. Iz tih razloga mi smo odlučili da ne usvojimo u spis dokumente koje je ponudila Odbrana gospodina Haradinaja, kao dokazne predmete. Samo delovi tih dokumenata koji su pročitani u zapisnik ostaju u zapisniku. Ovom završavamo saopštavanje odluke Pretresnog veća o ovom pitanju. Uz toleranciju prevodilaca, tehničara i stenografa, imam da saopštim jednu veoma kratku odluku. Naime, ne radi se o odluci, već o obrazloženju zbog čega je Pretresno veće odlučilo, po zahtevu Tužilaštva za izricanje zaštitnih mera za svedoka 56, tako kako je odlučilo. Tužilaštvo je zatražilo da se dodeli pseudonim i izmena glasa i lika za ovog svedoka 17. jula 2007. godine. Odbrana se nije usprotivila tom zahtevu i Pretresno veće je udovoljilo tom zahtevu 18. jula 2007. godine. Za zainteresovana lica tu odluku možete naći na stranici 7078 zapisnika. Pretresno veće je izložilo koji su kriterijumi za izricanje zaštitnih mera u više navrata i nema potrebe da ih sada ovde ponavljamo. Bliski rođaci svedoka žive na Kosovu i on povremeno tamo odlazi da ih poseti. Svedok se boji da bi njegovi rođaci mogli biti izloženi odmazdi ukoliko bi se javno saznalo da je on svedočio u ovom predmetu. S obzirom na prirodu svedočenja ovog svedoka, Pretresno veće se uverilo da je moguće da bi to antagonizovalo lica u toj zajednici, gde žive njegovi rođaci. Prema tome, Pretresno veće je zaključilo, 18. jula da su zahtevi za izricanje zaštitnih mera zadovoljeni. Ovim završavamo sa obrazloženjem odluke Pretresnog veća po zahtevu Tužilaštva za zaštitne mere za svedoka 56. Završavamo sa radom za danas, do 2 i 15 sutra, popodne, u sudnici broj 2, ali ne pre nego što dam priliku gospodinu Emmersonu da nam kaže još nekoliko reči o rasporedu za sutra, a isto tako i dok ne dam priliku, ako je moguće, vrlo kratko, i drugim braniocima da odgovore na pitanje svedoka koji treba da se doda na spisak svedoka i da li on treba da bude unakrsno ispitan. Govorim o svedoku Durrellu. Ne gospodin Guy-Smith je odgovorio juče, a preostali branioci su zamoljeni da to učine juče, ali to nisu učinili.

ADVOKAT EMMERSON: Naš stav je isti kao i gospodina Guy-Smitha.

SUDIJA ORIE: Gospodine Harvey, vi.

ADVOKAT HARVEY: Isto.

SUDIJA ORIE: Onda je to jasno. Gospodine Emmerson, koliko vremena će vam biti potrebno.

ADVOKAT EMMERSON: Manje više sat, tako očekujem.

SUDIJA ORIE: Gospodine Harvey.

ADVOKAT HARVEY: Zavisno od pitanja gospodina Emmersona, ja očekujem da će to biti jedno $\frac{3}{4}$ sata.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith.

ADVOKAT GUY-SMITH: Očekujem da neće biti nikakvih pitanja nakon svedočenja u toku izvođenja dokaza Tužilaštva, odnosno u glavnom ispitivanju.

SUDIJA ORIE: U redu. Dakle, uključujući dodatno ispitivanje mislim da bi trebalo da nastojimo da tog svedoka oslobodimo, ne kasnije od druge pauze sutra, pre podne, što bi nam ostavilo preostalo vreme tokom sutrašnjeg dana za proceduralna pitanja. Zahvaljujem se prevodiocima i stenografu i tehničarima, što su nam poklonili dodatnih 6 minuta i nadam se da ćemo ih sutra nadoknaditi. Sada završavamo sa radom do sutra u 14. 15 časova.

Sednica je završena u 19.07 h

Nastavlja se u četvrtak, 9. oktobra 2007. godine u 14.15h.

